خراسان روزنامه صبح ایران
شنبه ۲۶ اسفند ۱۳۹۶ . ۲۸ جمادی الثانی ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۷۸۳

ویژه
بررسی رویش های اقتصادی، علمی ایران اسلامی

گروه رویش، شهید صادقی ۱۳، نبش شهید اسفندیانی ۱۲/۵ ، دفتر آگهی های روزنامه خراسان
تلفن: ۳۷۰۱۰
رویش

راهکاری برای نجات فضای سبز شهـــری

محمد حکیمی

■ توجه به فضای سبز به طور عام به عنوان ریه های تنفسی شهرها تعریفی اغراق آمیز از کارکردهای آن نیست بلکه این تشبیه بیان کننده حداقل کارکرد آن در مفهوم اکولوژیک شهرها به شمار می رود.

■ امیر شهلا: شورای پنجم توسعه فضای سبز را در دستور کار خود قرار داده و مقید و متعهد هستیم که سرانه فضای سبز اجتماعی را در مشهد افزایش دهیم.

■ نتایج یک تحقیق نشان می دهد که برخورد با فضای سبز شهری در کلان شهر مشهد، عموما تجربی و اتفاقی بوده است و به همین دلیل باز پیرایی فضای سبز به صورت یک کار مداوم درآمده است.

■ یک عضو شورای شهر: اگر بتوانیم در حاشیه کال چهل بازه و کشف رود درخت پالونیا را کشت کنیم هم از نظر تلطیف هوا و اکسیژن سازی و هم از نظر اقتصادی به نفع شهر خواهد بود

■ دکتر سید علیرضا سیدی: با توجه به اینکه هم مردم و هم کشاورزان به دنبال ایده های نو هستند استقبال از "پالونیا" خیلی خوب بوده است.

اهمیت فضای سبز شهری و نقش آن در حیات و پایداری شهرها و تاثیر آن بر بازدهی های مختلف اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی مناطق شهری انکار ناپذیر است امروزه فضای سبز در شهرها و سرانه آن یکی از مباحث اساسی در برنامه ریزی و مدیریت شهری است شهر مشهد به عنوان دومین کلان شهر کشور علی چند دهه اخیر رشد فزاینده ای داشته و بدون در نظر گرفتن نیاز شهروندان وزائران و مسافران به فضای سبز، گسترش زیادی یافته است به همین دلیل بررسی نقاط قوت و ضعف فضای سبز سرانه آن در شهر مشهد و ارائه پیشنهادهای دانش محور در جهت تعادل بخشی به ساختار کالبدی و اجتماعی شهر از طریق آن، می تواند از اهمیت بالایی برخوردار باشد انتخاب گونه های مناسب برای فضای سبز شهری که بر اساس تحقیق و پژوهش علمی صورت گرفته باشد از مواردی است که فقدان آن فضای سبز اغلب شهرها و منجمله شهر مشهد را با مشکل جدی روبرو کرده است اما انتخاب گونه های گیاهی مناسب برای شهری مثل مشهد بالاخره از جایی باید شروع شود و در ایجاد فضاهای سبز جدید که بسیار هم مورد نیاز شهر است در دستور کار قرار گیرد امروزه مفهوم شهرها بدون وجود فضای سبز موثر در اشکال گوناگون آن دیگر قابل تصور نیست پیامدهای توسعه شهری و پیچیدگی های معضلات زیست محیطی، موجودیت فضای سبز و توجه به کمیت و کیفیت آن را اجتناب ناپذیر کرده است شهرها به عنوان کانون های متمرکز فعالیت و زندگی استان ها برای اینکه بتوانند پایداری خود را تضمین کنند چاره ای جز پذیرش ساختاری و کارکردی متاثر از سیستم های طبیعی ندارند در این میان فضای سبز به عنوان بخش ضروری و لاینفک پیکره شهرها در متابولیسم آنها نقش اساسی دارد و کمبود آن می تواند اختلالات جدی در حیات شهرها به وجود آورد توجه به فضای سبز به طور عام به عنوان ریه های تنفسی شهرها تعریفی اغراق آمیز از کارکردهای آن نیست بلکه این تشبیه بیان کننده حداقل کارکرد آن در مفهوم اکولوژیک شهرها به شمار می رود از موارد دیگری که بر اهمیت فضای سبز در شهرها می افزاید موضوع کارکردهای طبیعی زیباشناختی و اجتماعی فضای سبز است که پرداختن به این مسئله در حوزه های شهری تبدیل به موضوعی مهم می کند.

نتایج یک پژوهش که چندسال قبل توسط دو پژوهشگر انجام شد نشان می دهد که برخورد با فضای سبز شهری در کلان شهر مشهد همچون سایر شهرهای ایران، عمدتا تجربی و اتفاقی بوده است به همین دلیل هم بازپیرایی به صورت یک کار مداوم در بخش فضای سبز مشهد درآمده است اساسا ما تاجاریم فضای سبز مشهد را بازپیرایی کنیم چرا که در مورد آنچه باید کاشته می شده است مطالعه ای صورت نگرفته است به طور کلی ما در مدیریت فضای سبز شهری دچار خطای برنامه ریزی و محاسباتی هستیم در مورد فضای سبز مطالعه تئوریک منسجمی نکرده ایم و به همین دلیل دچار برخی سوء تفاهمات شده و انتظاراتی را در مردم ایجاد کرده ایم که با واقعیات همخوانی ندارد طبق مطالعاتی که در زمینه توزیع فضای سبز شهری در دنیا انجام شده است استاندارد بین المللی فضای سبز شهری برای هر نفر بین ۱۵ تا ۵۰ مترمربع است در سال های اخیر با ایجاد موج توسعه فضای سبز شهری اغلب گفته شده است که در برخی از شهرهای بزرگ کشور به سطح استاندارد جهانی فضای سبز یعنی ۱۵ مترمربع برای هر نفر رسیده ایم اینکه چنین آماری تا چه اندازه مبتنی بر واقعیات است نکته ای است که کارشناسان در مورد آن بحث های فراوانی دارند به طور مثال درباره سرانه فضای سبز در مشهد آمار متفاوتی ارائه می شود که به نظر می رسد برخی آمارها با واقعیت همخوان نیست به عنوان مثال معاون خدمات و محیط زیست شهرداری مشهد در مرداد ماه امسال بهترین اقدام این معاونت در چهار سال گذشته را افزایش سرانه فضای سبز شهر به ۱۴ مترمربع اعلام کرده یک عضو شورای شهر مشهد چندماه بعد سرانه فضای سبز اجتماعی در مشهد را ۴/۶ مترمربع اعلام کرده و افزوده است : در گذشته فضای سبز تمام آیلندها و حاشیه ها و لچکی ها را نیز در آمار فضای سبز می آوردند اما فضای سبز اجتماعی یعنی فضای سبزی که می توان در آن محل همچون بوستان ها اتراق کرد محمد حاجیان شهری همچنین گفته است بر اساس طرح جامع شهر مشهد، سرانه فضای سبز اجتماعی باید به ۱۱/۸ مترمربع برسد که در حال حاضر این سرانه ۴/۶ مترمربع است و برای رسیدن به این ۱۱/۸ مترمربع که مورد نظر طرح جامع است. باید بیش از ۲۱۰۰ هکتار فضای سبز اجتماعی در شهر مشهد ایجاد شود.

یک مشکل دیگر...

مشکل دیگری که درباره فضای سبز مشهد می توان به آن اشاره کرد انتخاب گونه های گیاهی و درختانی است که در فضای سبز مورد استفاده قرار می گیرد به نظر می رسد در این خصوص برنامه ریزی خاصی وجود نداشته و در مقاطع مختلف زمانی بنا به سلیقه و نظر افراد گونه های مختلف مورد استفاده قرار می گرفته است پراکندگی ناهمگون این گونه ها نشان می دهدکه در خصوص انتخاب نوع درخت و گیاه مورد استفاده در فضای سبز شهری به توصیه های گیاه شناسان متخصص توجهی نشده است کما اینکه یک استاد و متخصص علوم باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد می گوید : با توجه به کمبود منابع آب و امکانات بازنگری در طراحی فضای سبز انتخاب درخت و گیاه مناسب منطقه بندی کشت گیاه ، مدیریت آب ، کاهش سطح چمن و افزایش درختکاری به عنوان یک الگوی عملی برای ایجاد و توسعه فضای سبز ضروری است.

مشهد ویترین کشور است

از آنجا که ایجاد فضای سبز از نگاه بسیاری از مدیران ما کاری فرعی است و از اولویت برخوردار نیست اساسا ایجاد ، نگهداری ، آبیاری و انتخاب گونه های مناسب چندان مورد توجه قرار نگرفته است و اکنون در شهر مشهد و حتی سایر شهرهای کشور ما با فضاهای سبزی روبرو هستیم که تناسبی با شرایط اقلیمی ندارند ونه می توان این فضاها را حذف کرد و نه اراده ای برای اصلاح آن در طی چند سال وجود دارد و چونان استخوانی در گلو مانده است به سراغ یکی از اعضای شورای شهر مشهد میرویم امیر شهلا که به ارتباط منطقی با رسانه ها باور دارد و همواره در دسترس خبرنگاران است در خصوص اهمیت فضای سبز آنهم برای شهری مثل مشهد که او عنوان « ویترین کشور» را به آن می دهد ، می گوید : همین امسال آمار روزهایی که آلودگی هوا از حد مجاز فراتر رفته نشان می دهد که وضعیت خوبی در مشهد نداریم این شاخص شاخص خوبی نیست مشهد به عنوان ویترین کشور جمهوری اسلامی ایران تلقی می شود و شهری است که سالانه حدوده ۲۵ میلیون زائر دارد و علاوه بر آن حدود ۵ میلیون سیاح و مسافر خارجی به این شهر سفر می کنند و قطب بزرگ زیارتی سیاحتی کشور به شمار می رود و لذا آلودگی هوا که در بسیاری از روزها از حد مجاز فراتر می رود بسیار بسیار نگران کننده است وی می افزاید : البته این شرایط مولود امروز و دیروز نیست ما درچند دهه گذشته متناسب با میزان خودرو و موتورسیکلت به شهر و متناسب با میزان آلودگی های دیگر، نتوانسته ایم فضای سبز اکسیژن ساز برای شهر مشهد ایجاد کنیم تا بتوانیم آلایندگی ها را به صورت متوازن کنترل کنیم.

وی می افزاید: با وجود آنکه موضوع زمین در کلان شر مشهد یک مانع محدود کننده است و روز به روز از اراضی که بتوان در آن کار زیست محیطی انجام داد کاسته می شود و بیشتر اراضی کاربری های مسکونی و تجاری و سایر کاربردها را پیدا می کند اما شورای پنجم ایجاد فضای سبز را در دستور کار خود قرار داده و مقید و متعهد به آن هستیم که سرانه فضای سبز اجتماعی را در مشهد افزایش دهیم وی در تعریف فضای سبز اجتماعی می گوید : فضای سبز دو تعریف دارد یکی فضای سبز اکولوژیکی شهر است که شامل آیلندها و لچکی ها و بلوارها و هر آنچه موجود کلروفیل دار است می شود و دیگری فضای سبز اجتماعی است که قابل بهره برداری توسط شهروندان است تلاش ما این است که شاخص فضای سبز اجتماعی را در مشهد بالا ببریم البته کاری که ما امروز شروع کنیم شاید در دوره خود ما قابل بهره برداری نباشد اما به هر حال هر درختی که کاشته شود تا دهه الایندگی ها، قدرت مقابله داشته باشد موضوع دیگر بحث کم آبی شهر مشهد است که اولا باید از گونه هایی استفاده کنیم که این گونه ها تجاری سازی شده باشد و از شاخص آب طلبی کمتری برخوردار باشد و بتواند با اقلیم شهر مشهد سازگاری داشته باشد و از طرفی جنبه های اقتصادی آن هم مهم است. وی ادامه می دهد:در گذشته فضاهای سبز و گاهی حتی یک درخت بهانه ای بود برای گردهم نشستن مردم و منافع اقتصادی هم داشت. این را مدتهاست که از دست داده ایم و نتوانسته ایم یک کارکرد چندگانه را برای فضای سبز ایجاد کنیم و الان زمانی است که باید با بررسی های علمی و کارشناسی این کار را انجام بدهیم. امیر شهلا در ادامه به یک گونه درخت اشاره می کند که در ایجاد فضای سبز در شهر مشهد می تواند مورد استفاده قرار گیرد و درباره ویژگی های این گونه درخت میگوید درخت پالونیا،درختی است که خاستگاه اصلی آن کشور چین است و چند سالی است که این درخت را به ایران آورده اند و الان خزانه خیلی بزرگی از این گونه گیاهی در استان گلستان داریم. اخیرا هم در شهر مشهد روی این درخت کار علمی انجام شده و سازگاری آن با اقلیم مشهد بررسی شده است وی می گوید: این درخت مزایا و محاسن بسیار قابل توجهی دارد. این درخت در وهله اول درختی کاملا تجاری است یعنی حداکثر در مدت ۷ سال قطر تنه آن به حدود ۴۵ سانتی متر می رسد یعنی اگر ما بتوانیم در برخی از اراضی شهر مشهد به ویژه در حاشیه کال چهل بازه و در حاشیه کشف رود این درخت را به صورت انبوه و صنعتی کشت کنیم به لحاظ اقتصادی و تجاری چوب بسیار خوبی در بازه زمانی کوتاه یعنی ۷ ساله به دست می آوریم که می تواند به اقتصاد شهر کمک کند. بعد از قطع درخت هم بلافاصله از کنار آن پاجوش میزند و این پاجوش ظرف ۳ تا ۴ سال قطر تنه بسیار قابل توجهی را پیدا می کند و به همین ترتیب این درخت تا ۴ یا ۵ نسل قابل بهره برداری است.

وی می گوید: درخت پالونیا علاوه بر رشد بسیار حیره کننده ای که دارد در ظرف ۴ تا ۵ سال ارتفاع آن به حدود ۲۰ متر می رسد و سایه اندازی بسیار خوبی دارد و از اواخر اسفند تا اواخر بهار این درخت دارای گل بسیار زیبا و معطری است و غرق گل است که به سیما و منظر شهری هم زیبایی خاصی می دهد از همه مهمتر این که این درخت دارای این ویژگی است که می تواند به طور موثر ذرات معلق در هوا را جذب کند و این آلودگی ها را در تنه درخت تبدیل به بلوک های خنثی می کند و برای پاکسازی هوای آلوده مشهد می تواند بسیار موثر و مفید باشد میزان آب طلبی این درخت هم کم است و با شرایط اقلیمی مشهد هم سازگاری دارد این عضو شورای اسلامی شهر مشهد می افزاید: تا به حال درختان سپیدار و چنار به عنوان درختان سایه انداز مطرح بود. سپیدار عمودی و چنار افقی رشد می کند و سایه اندازی دارد اما پالونیا هم سایه اندازی خوبی دارد و هم در ارتفاع رشد بسیار سریعی دارد و در فصولی که درختان دیگر حتی برگ ندارند این درخت گل دارد. این است که ما در جاهایی که می خواهیم به فضای سبز مطلوب در حداقل زمان دست پیدا کنیم باید از این درخت بهره ببریم پالونیا می تواند در طول ۳ سال یک زمین بایر را به یک جنگل تبدیل کند و در شرایطی که ما در شهرها رشد عمودی ساختمانها را داریم این درخت لطافت و زیبایی و طراوت را به فضای شهر می دهد.

زمان اقدام برای اصلاح فضای سبز شهری

به نظر می رسد که زمان اقدام برای اصلاح فضای سبز شهر مشهد فرا رسیده است و رفع اشکالات فضای سبزی که موجود است ونیز پرهیز از چنین اشتباهاتی در ایجاد فضاهای سبز جدید ضروری است یک کارشناس در خصوص اشکالات فضای سبز مشهد می گوید: مشکلی که متاسفانه در مورد فضای سبز مشهد وجود دارد این بوده که از ابتدا در خصوص کاشت گونه های مختلف، مدیریت درستی اعمال نشده است یعنی طوری نبوده که بر اساس یک برنامه علمی مشخص نسبت به انتخاب گونه های گیاهی برای مناطق مختلف شهر برنامه ریزی شده باشد همه چیز به صورت فله ای و در هم و برهم کاشته شده و لذا اکنون برای مدیریت کنترل بیماری ها و آفات و نیز نحوه اصولی آبیاری مشکل داریم هیچ الگوی ثابت و علمی نمی توانیم در این خصوص بدهیم وی می افزاید: به عنوان مثال در شهر مشهد درخت زبان گنجشک در بسیاری از نقاط شهر کاشته شده است و معضل بزرگی که این درخت دارد آفت گنه است که باید به موقع تحت کنترل در بیاید اما بعد از گذشت سالها هنوز نتوانسته ایم در مشهد این آفت را کنترل کنیم در حالی که هر سال این درخت ها شسته می شوند و سم پاشی هم صورت می گیرد اما این مشکل از بین نرفته است علت آن هم این است که درخت زبان گنجشک در همه جای مشهد به صورت پراکنده کاشته شده، هزینه سم پاشی آن بالاست و چون در کنار درختان دیگر کاشته شده ، سمپاشی زبان گنجشک ممکن است روی درختان دیگر اثر منفی بگذارد.

وی در ادامه می گوید: در دوره قبلی شهرداری توجه بیشتری به کاشت گل و چمن وجود داشت و تصور این بود که وقتی چمن را آبیاری می کنند درختان هم آبیاری می شود در حالی که اینگونه نیست زیرا نحوه آبیاری درخت با نحوه آبیاری چمن کاملا متفاوت است زیرا در نحوه آبیاری چمن، آب به ریشه درخت نمی رسد.

لذا در سیستم فضای سبز شهری ما هیچ مدیریت کشتی وجود ندارد و کار به این مهمی براساس سلیقه افراد انجام شده است وی می افزاید: در خصوص آبیاری درختان هم همین معضل وجود دارد و در حالی که ما با کمبود آب روبرو هستیم به دلیل اینکه کاشت درختان اصولی نبوده است مجبوریم همه درختان را که نیاز آبی متفاوتی دارند به صورت یک سال آبیاری کنیم دکتر سید علیرضا سیدی در ادامه می افزاید : راه حل این مشکل این است که اولا تعیین کنیم که کدام منطقه شهر مناسب چه گونه ای از درخت است منطقه غرب با منطقه شرق مشهد خیلی تفاوت دارد شمال و جنوب هم همینطور لذا با توجه به این مسئله که باید ابتدا شهر مشهد را با نظر کارشناسان منطقه بندی کنیم و بعد از آن به تدریج کشت یکپارچه را در دستور کار قرار دادیم تا بتوانیم هم در زمینه مبارزه با آفات و هم در زمینه آبیاری به وضعیت مطلوب برسیم.

دکتر سیدی می گوید : انتخاب گونه ها هم باید با توجه به شرایط آب و هوای الان صورت گیرد اینکه ما تصور کنیم چون در فلان جا درختی هست که ۴۰۰ سال سن دارد پس گونه مناسبی برای کشت است درست نیست چون آن درخت در شرایط ۴۰۰ سال قبل کاشته شده که با شرایط امروز کاملا متفاوت بوده است لذا در انتخاب گونه ها باید روش های علمی و اصولی را مد نظر قرار دهیم. وی در ارتباط با گونه ای از درخت بنام پالونیا به محاسن و برخی معایب آن اشاره می کندوی می گوید : درخت پالونیا برای استفاده در فضای سبز شهری چند حسن و چند ایراد دارد واقعیت قضیه این است که نه تنها پالونیا بلکه هر درخت تنومند دیگری ریشه قوی دارند و خاصیت آنها این است که ریشه به سمت آب حرکت می کند در کاشت این درخت باید مراقبت شود که نزدیک به لوله های فاضلاب و آب کاشته نشود و چون درختی است که خیلی سریع قد می کشد باید مراقب بود که به شبکه های برق آسیب نرسد این دو مورد اگر مورد توجه و دقت قرار گیرد درخت پالونیا مشکل دیگری ندارد .آفت ندارد بیماری خاصی ندارد و در پارک ها،بوستانها وحتی در کنار پیاده روها می توان به کاشت این درخت اقدام کرد برای کمربند سبز شهر هم بسیار گونه مناسبی است نکته مهم در مورد این درخت این است که با وجود رشد بسیار سریع درختی است که در دو سه سال اول به مراقبت نیاز دارد ولی بعد از سه سال به مراقبت نیاز زیادی ندارد و در کل تابستان سه یا چهار نوبت به آبیاری نیاز دارد و لذا مصرف آب آن بسیار کم است از طرفی در تلطیف هوا بسیار موثر است در جذب ریزگردها نقش مهمی دارد و خاک راهم غنی می کند و در واقع کاشت این درخت با شرایطی که عرض کردم می تواند به داد شهر برسد و من توصیه می کنم در فضای سبز شهر مشهد و در حوزه کمربند سبز و کشف رود و حوزه کال چهل بازه از این درخت استفاده شود این درخت هم سرسبزی بسیارحوبی دارد هم گل زیبایی دارد که به زیبایی شهر کمک می کند و به دلیل قطر تاج که دارد سایه اندازی بسیار خوبی دارد وی می افزاید :مزیت بزرگ این درخت کم آبی آن است که بسیار مهم است دکتر سیدی می گوید :در کمربند سبز شهر و حوزه کشف رود و کال چهل بازه و حاشیه جاده ها حتی می توان نگاه اقتصادی هم به کاشت این درخت داشت طبق محاسبه انجام شده کاشت پالونیا در هر هکتار حدود ۱۰ میلیون تومان هزینه دارد در یک بازه ۷ساله که می خواهد به بهره برداری برسد تقریبا ۱۰ میلیون تومان هم هزینه نگهداری دارد در حالی که قیمت فروش چوب آن درخت به قیمت امسال ۱۲۰ میلیون تومان بوده است بعد از برش درخت هم پاجست آن به سرعت رشد می کند لذا در اینگونه فضاهای سبز با قسمت بندی اصولی می توان هم فضای سبز را نگهداری کرد و همه از چوب آن استفاده کرد. دکتر سید علیرضا سیدی که رئیس هیأت مدیره شرکت عرشیان توس است این شرکت را بزرگترین تولید کننده پالونیا معرفی می کند و می گوید: ما در سال ۹۷ تولید یک میلیون و پانصد هزار اصله نهال پالونیا را در دستور کار تولید داریم و در حال حاضر از شهرداری های کاشمر، خلیل آباد، گناباد، قوچان، چناران، شهرداری مشهد در حوزه استان خراسان رضوی و در استان خراسان جنوبی شهرداری بیرجند و در استان گلستان شهرداری گنبد، شهرداری گرگان، شهرداری گالیکش مشتری های امسال پالونیا بودند و از کشت و صنعت های اتابد، اسفراین، نهبندان، گناباد و سرخس متقاضیان امسال درخت پالونیا بوده اند که برای هر کدام از یک تا ۲ هکتار پالونیا کشت شده است.

وی می افزاید: ما ظرفیت تولید یک میلیون و پانصد هزار نهال در سال ۹۷ را داریم ولی اگر نیاز بیشتر از این وجود داشته باشد می توانیم در سال ۹۸ ظرفیت تولید پالونیا را به ۴ میلیون اصله افزایش دهیم

دکتر سیدی در ارتباط با روند استقبال از پالونیا در کشور می گوید: با توجه به اینکه هم مردم و هم کشاورزان دنبال ایده ای نو هستند استقبال از پالونیا خیلی خوب بوده است و قطعا بازخورد این استقبال در سال آینده رویکرد بیشتری به این درخت ایجاد خواهد کرد

سخن اول

مراقب ریه های شهر باشیم

می گویند کودکانی که در کوچه ها و محله های پر درخت رشد می کنند از نظر ضریب هوشی و سلامتی روح و روان نسبت به کودکانی که در نقاط دیگر زندگی می کنند وضعیت به مراتب بهتری دارند این همان نکته ای است که همه ما بویژه کسانی که در حفظ و ایجاد و توسعه فضای سبز شهرها مسئولیت دارند باید به دقت مورد توجه قرار دهند امروزه فضای سبز از الزامات زندگی شهرنشینی به شمار می رود چرا که علاوه بر ارزش های جانشین نشدنی زیست محیطی مثل تلطیف هوا و تعدیل دما در زیباسازی شهر و حفظ آرامش و شادابی شهروندان تاثیر مستقیم دارد.

برای فضای سبز از سوی پژوهشگران و محققین مختلف تعاریف متفاوتی ارائه شده است، که در برخی جنبه ها مشترک و در برخی دیگر با هم متفاوت هستند و از تعریف های نسبتا ساده تا تعریف های پیچیده را شامل می شوند که به نظر محققین تعریف زیر که در آن جدای از بازدهی های مختلف فضای سبز، انسان ساخت بودن و عمومی بودن فضای سبز شهری از شاخص های اصلی آن به شمار می رود، می تواند تعریف مناسبی برای کاربری فضای سبز باشد: منظور از فضای سبز شهری نوعی از سطوح کاربری زمین شهری با پوشش های گیاهی انسان ساخت است که هم واجد (بازدهی اجتماعی) و هم واجد (بازدهی اکولوژیکی) هستند. در این میان باغ های میوه که در مشهد دهها هکتار از باغ های آستان قدس را شامل می شوددر شهر می تواند هم واجد (بازدهی اکولوژیک) باشند و هم واجد (بازدهی اقتصادی) اما به علت عدم امکان بهره برداری عمومی، فضای خصوصی تلقی شده و نمی توانند واجد (بازدهی اجتماعی) باشند، منظور از (بازدهی اکولوژیکی) عبارت است از: زیباسازی بخش های شهری، کاهش دمای محیط، تولید اکسیژن، افزایش نفوذ پذیری خاک در مقابل انواع بارش و مانند اینها و از دیدگاه حفاظت محیط زیست فضای سبز شهری بخش جاندار ساخت کالبدی شهر را تشکیل می دهد

گیاهان، درختان و فضای سبز شهری در بهداشت وسلامتی شهروندان و طراوت و زیبایی محیط زندگی آنان بسیار موثر است و تاثیر مستقیم آن بر هوای شهرها به درجه ای از حساسیت رسیده است که به طور کاملا جدی مورد توجه طراحان و برنامه ریزان امور شهری قرار گرفته است از جمله می توان به اهمیت آنها در جذب پرتوهای خورشیدی، همچنین تولید اکسیژن و جذب گازکربنیک هوا اشاره کرد گیاهان و درختان با جذب گاز کربنیک هوا باعث کاهش این گاز خطرناک و یا آزاد

کردن اکسیژن در هوا، موجب افزایش این گاز حیاتی در محیط می شوند

بنابراین کوشش برای حفظ و گسترش فضای سبز، امری لازم و ضروری است بخصوص اینکه مردم یک اولویت ذاتی برای چشم اندازهای طبیعی فراتر از چشم اندازهای کالبدی شهر قائلند به ویژه اگر شهردارای کمبود آب و رستنی ها باشد

معمولا سطح توسعه یافتگی جوامع مختلف و درک مفاهیم پایداری و ناپایداری توسط شهروندان آنها و میزان اهمیتی که به مسائل زیست محیطی و در کنار آن به انسان داده می شود، رابطه ای مستقیم با حفظ و توسعه فضای سبز شهری دارد و همین مساله باعث به وجود آمدن شاخص ها و استانداردهای مختلف فضای سبز در کشورهای مختلف می باشد

در برنامه ریزی شهری در کشورهای غربی خصوصا در سوئیس به هنگام ایجاد مناطق مسکونی جدید نه تنها پوشش گیاهی تخریب نمی شود بلکه یک اکوسیستم متنوع و از لحاظ بیولوژیکی بارورتر جایگزین اکوسیستم روستایی پیشین می گردد اما شکل گیری مناطق جدید شهری در کشورهای جهان سوم اغلب بدون پیش بینی و به علت کمبود فضا نامناسب بودن محیط زیست به طور عام، عاری از هر گونه فضای سبز و پوشش درختی است و ویژگی این گونه اماکن برپایی خلق الساعه و گاه غیر قانونی آنهاست و عملا هیچ برنامه ریزی در مورد فضای سبز لازم آنها صورت نمی گیرد در کشور ما هم وضعیت ایجاد، حفظ و توسعه فضای سبز شهری چندان مطلوب نیست و آمار و ارقامی که در خصوص سرانه فضای سبز در مقایسه با استاندارد بین المللی آن اعلام می شود مورد قبول کارشناسان نیست به نظر می رسد برخی کارها که در راستای ایجاد فضای سبز شهری تاکنون صورت گرفته است غیر کارشناسی و بر اساس تجربه وسلیقه افراد بوده است بویژه در خصوص انتخاب گونه های گیاهی این ناسامانی کاملا مشهود است اما به مصداق ضرب المثل جلوی ضرر را از هر جا بگیرید نفع است باید به اصلاح روش های گذشته پرداخت اکنون کارشناسان گونه ای از درخت سریع الرشد که با اقلیم مشهد سازگاری دارد را برای استفاده از فضای سبز شهری پیشنهاد می کنند به گفته آنان این درخت علاوه بر زیبایی، در جذب آلودگی های محیطی بسیار موثر است و بهره های اقتصادی نیز دارد جا دارد با بررسی های لازم استفاده از گونه های جدید در دستور کار قرار گیرد و اصلاح فضای سبز شهری از همین جا کلید بخورد.

شرکت کشت و صنعت عرشیان توس، مشاور و تولید کننده درخت پالونیا در کشور
مشهد، میدان راهنمایی، روبروی شهرداری، مجتمع تجاری خدادادی، واحد ۲ تلفن: ۳۷۲۶۶۲۳۰ـ۰۵۱ و ۰۹۱۵۳۲۹۱۹۸۲